

ថ្ងៃទី២៧ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០១៤

ទំនាក់ទំនង៖

Ame Trandem, +៦៦ ៨៦៨ ៨២ ២៦, ame@internationalrivers.org, ទន្លេអន្តរជាតិ

Maureen Harris, +៦៦ ៨៤៦ ១២ ២៦, maureen@earthrights.org, សិទ្ធិដីធ្លីអន្តរជាតិ

មាជ មាន, +៨៥៥ ៧៥ ៩៧ ៤១ ១២, meach.mean@hotmail.com, បណ្តាញការពារទន្លេទាំង៣

តីក វណ្ណារ៉ា, +៨៥៥ ២៣ ២១ ៤៤ ២៩, vannara@ngoforum.org.kh, វេទិកាទន្លេអន្តរជាតិមិនមែនរដ្ឋាភិបាល ស្តីពីកម្ពុជា

កង្វល់លើកឡើងជូនក្រុមហ៊ុនអភិវឌ្ឍន៍ទំនប់វារីអគ្គិសនីទន្លេសេសានក្រោមឈ្មោះ ពាក់ព័ន្ធហានិក័យ និងកង្វះការទទួលខុសត្រូវ

សេចក្តីប្រកាសបន្ទាន់

ថ្ងៃនេះ ក្រុមអង្គការសង្គមស៊ីវិលចំនួន១៥អង្គការ និងជាមេធាវីមកពីប្រទេសកម្ពុជា ប្រទេសថៃ និងប្រទេសវៀតណាម និងជាមេធាវីក្នុងតំបន់ កាលពីម្សិលមិញបានចេញលិខិត ជូនទៅរដ្ឋាភិបាលប្រទេសចិន និងក្រុមហ៊ុនចិន ក្រុមហ៊ុនខ្មែរ ព្រមទាំងក្រុមហ៊ុនវៀតណាម ដែលកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ទំនប់វារីអគ្គិសនីសេសានក្រោមឈ្មោះ នៅក្នុងខេត្តស្ទឹងត្រែងប្រទេសកម្ពុជា ដើម្បីប្រាប់គេឲ្យដឹងអំពីផលប៉ះពាល់យ៉ាងធំធេងនិងធ្ងន់ធ្ងរដោយសារគម្រោងទៅលើសង្គម និងបរិស្ថាន ព្រមទាំងប្រាប់អំពីសេចក្តីត្រូវការរបស់យើងសុំឲ្យភាគីពាក់ព័ន្ធទាំងអស់ទទួលខុសត្រូវខ្ពស់ចំពោះផលប៉ះពាល់ដែលបណ្តាលមកពីគម្រោង។

លិខិត ដែលបានផ្ញើជូនក្រសួងនានារបស់ប្រទេសចិន ដូចជា ក្រសួងពាណិជ្ជកម្ម ការពារបរិស្ថាន និងក្រសួងការបរទេស ផ្ញើជូនសហគ្រាសរដ្ឋប្រទេសចិន ដូចជា សហគ្រាស Huaneng Group និង Hydrolancang និងផ្ញើជូនក្រុមហ៊ុនខ្មែរ ដូចជា Royal Group ក្រុមហ៊ុនទំនប់វារីអគ្គិសនីសេសានក្រោមឈ្មោះ និងអគ្គិសនីវៀតណាម បានលើកឡើង បញ្ជាក់អំពីហានិភ័យដ៏ធំលើការអភិវឌ្ឍន៍ទំនប់វារីអគ្គិសនីសេសានក្រោមឈ្មោះ ខណៈដែលការវាយតម្លៃអំពីផលប៉ះពាល់បរិស្ថានឆ្នាំ២០០៨ នៅមិនទាន់ត្រូវបានពិចារណាលើលទ្ធផលពីការសិក្សាប្រឆាំងនឹងគម្រោងនោះឡើយ ដែលបានកម្រើកផលប៉ះពាល់ធ្ងន់ធ្ងរនៅផ្នែកទន្លេក្រោម និងផលប៉ះពាល់ធ្ងន់ធ្ងរប្រទេស។ បន្ទាប់ពីបានផ្ញើលិខិតនេះ មានកិច្ចប្រជុំមួយនៅប្រទេសចិន កាលពីសប្តាហ៍មុន រវាងនាយករដ្ឋមន្ត្រីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា លោក ហ៊ុន សែន និងប្រធាន ក្រុមហ៊ុន Huaneng Group លោក Cao Peixi ហើយតាមសេចក្តីរាយការណ៍ថា ក្នុងពេលប្រជុំនោះ លោក ហ៊ុន សែន បានជំរុញឲ្យក្រុមហ៊ុន កាត់បន្ថយផលប៉ះពាល់បរិស្ថាន និងសង្គមដែលបណ្តាលមកពីគម្រោង។¹

ការរៀបចំការដ្ឋានសម្រាប់សាងសង់ទំនប់វារីអគ្គិសនីទន្លេសេសាន២កំពុងដំណើរការរហ័សរហ័ទៅ ដោយបានឈូសឆាយព្រៃធម្មជាតិ ព្រមទាំងរៀបចំសាឡាងមួយសម្រាប់ដឹកជញ្ជូនគ្រឿងចក្រ។ លោក មាជ មាន អ្នកសម្របសម្រួលបណ្តាញការពារទន្លេទាំង៣ បានលើកឡើងថា “សហគមន៍ នានាបានរាយការណ៍មកថា មានបញ្ហានៅការដ្ឋានសាងសង់ដែលបណ្តាលឲ្យមានការលើកឡើងនូវបញ្ហាពាក់ព័ន្ធការប្រតិបត្តិច្បាប់ដូចជា ការស្នាក់នៅក្រៅតំបន់អាស៊ុកទឹក សកម្មភាពនេសាទត្រីខុសច្បាប់ ការប្រើប្រាស់កម្មកុមារ និងការធ្វើឲ្យទឹកកាន់ខូចគុណភាពខ្លាំងឡើងៗ នៅតាមដងទន្លេខាងក្រោម”។ ការបន្តសកម្មភាពគម្រោងដោយគ្មានការកំណត់ត្រីមត្រូវ និងដោះស្រាយការខូចខាត នៅកម្ពុជា វៀតណាម និងប្រទេសថៃ នាំឲ្យមានហានិភ័យដល់កិត្តិយសរបស់ក្រុមហ៊ុនដែលពាក់ព័ន្ធទាំងនោះ អាចបង្កផលវិបាកយ៉ាងខ្លាំងដល់ប្រព័ន្ធបរិស្ថានធម្មជាតិ និងប្រជាសហគមន៍ ព្រមទាំងអាចគំរាមកំហែងដល់សន្តិសុខក្នុងតំបន់។

ដោយសារទន្លេសេសាន និងទន្លេស្របពកមានសារសំខាន់សម្រាប់ត្រីចល័តទឹកតាំងពីចម្រើនកំពស់ និងបង្កើតកូន ដូច្នេះគម្រោងសាងសង់ទំនប់នេះធ្វើឲ្យមានការថយចុះជីវម៉ាសត្រី៨,៣% នៅក្នុងអាងទន្លេមេគង្គទាំងមូល។ ចំពោះប្រជាជនខ្មែរ និងបណ្តាសហគមន៍នៅតាមដងទន្លេក្នុងប្រទេសជិតខាង ដែលភាគច្រើននៃពួកគេជាប្រមូលផលនិងដើមភាគតិច ដែលរស់នៅដោយពឹងផ្អែកលើជីវិតជាប្រភពស្បៀងអាហារ និងរបរចិញ្ចឹមជីវិតយ៉ាងសំខាន់នោះ ដូច្នេះវានឹងអាចបង្កឲ្យមានភាពក្រីក្រ និងកង្វះអាហារូបត្ថម្ភយ៉ាងខ្លាំង។ រួមទាំងទំនប់ផ្សេងទៀតនៅតាមដងទន្លេសព៌ផង គម្រោងនេះនឹងបង្កឲ្យមានការប្រែប្រួលរលូនទឹក និងបាត់បង់កំទេចកំណកដីនៃទន្លេមេគង្គយ៉ាងខ្លាំង ធ្វើឲ្យមានគ្រោះថ្នាក់ដល់ប្រព័ន្ធបរិស្ថានធម្មជាតិ និងផលិតភាពសិក្សានៅតំបន់ទន្លេក្រោម។ លោកស្រី Ame Trandem នាយកកម្មវិធីទន្លេអន្តរជាតិបន្តអាស៊ីបូព៌ា មានប្រសាសន៍ថា “ដោយនេះជាគម្រោងមួយដែលបង្កការខូចខាតបំផុតក្នុងចំណោមគម្រោងនានា នៅអាងទន្លេមេគង្គ ដូច្នេះផលប៉ះពាល់ដែលបណ្តាលមកពីទំនប់វារីអគ្គិសនីសេសានក្រោម ទៅលើជីវចម្រុះ សន្តិសុខស្បៀង ជីវភាពរស់នៅ និងសិក្សា នឹងមិនមែនមានតែលើប្រទេសកម្ពុជានោះទេ ប៉ុន្តែវាបង្កឲ្យប៉ះពាល់នៅក្នុងតំបន់ទន្លេមេគង្គទាំងមូល”។ “ទំហំនៃផលប៉ះពាល់ដែលបណ្តាលមកពីទំនប់នេះតែមួយ ទាមទារឲ្យមានការពិចារណាជាបន្ទាន់ ព្រមទាំងធ្វើឲ្យភាគីពាក់ព័ន្ធទាំងអស់ប្រឈមការបាត់បង់កិត្តិយសរបស់ខ្លួនយ៉ាងខ្ពស់បំផុត”។

ទោះបីជាមានទំហំនៃផលប៉ះពាល់បែបនេះក៏ដោយ បើប្រៀបធៀបទៅមានប្រជាជនដែលប្រឈមផលប៉ះពាល់តិចតួច ទទួលបានការពិគ្រោះយោបល់ពាក់ព័ន្ធនឹងគម្រោងនេះ។ ភាគច្រើននៃប្រជាជនដែលបានចូលរួមប្រជុំពិគ្រោះយោបល់នោះ បានលើកឡើងថា ពួកគេមិនទទួលបានព័ត៌មាន គ្រប់គ្រាន់ទេ ឬថា ពួកគេត្រូវបានគេផ្តល់ឱកាសគ្រប់គ្រាន់ដើម្បីលើកឡើងអំពីកង្វល់របស់ពួកគេនៅឯសវនាការដែលក្រុមហ៊ុនអភិវឌ្ឍន៍ និងអាជ្ញាធរកម្ពុជាបានរៀបចំនោះទេ។ លោកស្រី ម៉ូរីណា ហារីស (Maureen Harris) អ្នកសម្របសម្រួលផ្នែកច្បាប់ប្រចាំទន្លេមេគង្គជាមួយអង្គការសិទ្ធិដីធ្លី

(EarthRights International) បានលើកឡើងថា “ទន្លេសេសានក្រោម រហូតមកដល់ពេលនេះ បានដំណើរការទៅ ដោយគ្មានការទទួលខុសត្រូវទេ គឺខ្វះតម្លាភាពអំពីផលប៉ះពាល់ ដែលបណ្តាលមកពីទំនប់នេះ និងអំពីផែនការរៀបចំទីតាំងលំនៅដ្ឋានថ្មី ចំណែកងារព្យាយាមគ្រោះយោបល់ជាផ្លូវការជាមួយបណ្តាសហគមន៍ក៏គ្មានដែរ ឬថាបង្កលទ្ធភាពឱ្យពួកគាត់បានចូលរួមក្នុងការសម្រេច ចិត្តក៏គ្មានដែរ”។

លិខិតដែលគាំទ្រសេចក្តីប្រកាសដោយអ្នកភូមិច្រើនជាង៧៥០០០នាក់ ដែលកំពុងរស់នៅតាមដងទន្លេសេសាន ទន្លេស្រែពក និងទន្លេសេកុង ត្រូវបានផ្ញើជូន លោកជំទាវ Bu Jianguo អគ្គនាយក ប្រទេសចិនប្រចាំនៅកម្ពុជា កាលពីថ្ងៃ ឆ្នាំ២០១៣។ⁱ លោក គីក វណ្ណារ៉ា នាយកប្រតិបត្តិនៃអង្គការ ទន្លេសេសានមិនមែនរដ្ឋាភិបាល ស្តីពីកម្ពុជា បានលើកឡើងថា “អ្នកភូមិរាប់ពាន់នាក់នៅក្នុងតំបន់ប្រឈម ផលប៉ះពាល់ បានទទួលបានស្នើសុំឱ្យ អគ្គនាយក និងរដ្ឋាភិបាលចិន ពិនិត្យលើកង្វល់របស់ពួកគាត់ ប៉ុន្តែរហូតមកដល់ពេលនេះ ពួកគាត់នៅមិនទាន់ទទួលបានលទ្ធផល ឬចម្លើយនៅឡើយទេ ដោយសារតែការ ប្រឈមខ្លាំងបែបនេះ វាជាករណីដែលមិនអាចទទួលយកបាន ឬជាការទទួលខុសត្រូវទេ”។ សេចក្តីថ្លែងការណ៍នោះ កត់សម្គាល់ថា៖ “យើងព្យាករថា ... ទំនប់វារីអគ្គិសនីសេសានក្រោម និងបង្កឱ្យមានផល ប៉ះពាល់យ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរដល់ប្រភពស្បៀងអាហារ និងប្រូតេស្តីន ដែលយើងពឹងផ្អែកទាំងស្រុងសម្រាប់ចិញ្ចឹមកូនចៅ និងគ្រួសាររបស់យើង។ ទំនប់នេះនឹងធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់ការប្រកបរបរចិញ្ចឹមជីវិត ការរស់នៅតាម បែបប្រពៃណី ដឹកសិកម្ម និងបំផ្លាញតំបន់រុក្ខជាតិ ព្រមទាំងផលប៉ះពាល់ផ្សេងៗ ដែលយើង ... ពឹងផ្អែកសម្រាប់ចិញ្ចឹមជីវិត”។

លិខិតផ្ញើជូននេះ គឺដើម្បីជំរុញឱ្យបញ្ឈប់ជាបន្ទាន់នូវគម្រោងទំនប់វារីអគ្គិសនីសេសានក្រោម និងសូមអំពាវនាវដល់ក្រុមហ៊ុនអភិវឌ្ឍន៍គម្រោង ព្រមទាំងរដ្ឋាភិបាលចិនធ្វើយ៉ាងណាធានាថា គម្រោងនេះនឹង មិនបន្តអនុវត្តដោយគ្មានការសិក្សាល្អិតល្អន់អំពីផលប៉ះពាល់បរិស្ថាននិងសង្គម រួមទាំងផលប៉ះពាល់នៅក្នុងប្រទេសជិតខាងផង។ ម្យ៉ាងទៀត លិខិតនោះទាមទារឱ្យមានបង្ហាញពីតម្លៃរបស់គម្រោង មានការចូល រួមក្នុងការសម្រេចចិត្តនិងមានការយល់ព្រមពីបណ្តាសហគមន៍ដែលប្រឈមផលប៉ះពាល់ និងមានការប្រតិបត្តិយ៉ាងពេញលេញទូទៅច្បាប់ជាតិ និងច្បាប់អន្តរជាតិ ដែលរួមទាំងគោលការណ៍សម្រាប់ប្រទេសចិនខ្លួន ឯងដែលទើបប្រកាសឱ្យប្រើប្រាស់គឺ *គោលការណ៍ណែនាំស្តីពីកិច្ចការពារវិនិយោគនិងសហប្រតិបត្តិការបរទេស*ⁱⁱⁱ ដែលលើកទឹកចិត្តឱ្យបណ្តាក្រុមហ៊ុនចិន លើកកម្ពស់កិច្ចការពារបរិស្ថាន កិច្ចអភិវឌ្ឍន៍មាននិរន្តរ ភាព និងផលជាវិជ្ជមានសម្រាប់ក្រុមហ៊ុនចិនដែលវិនិយោគនៅបរទេស។

ព័ត៌មានស្តីពីទំនប់

ទំនប់វារីអគ្គិសនីសេសានក្រោម ស្ថិតនៅខាងក្រោមចំកែងនៃទន្លេសេសាន និងទន្លេស្រែពក ដែលមានចម្ងាយប្រហែល២៥គ.ម. ពីទន្លេមេគង្គ។ សកម្មភាពរៀបចំការដ្ឋានសាងសង់បានចាប់ផ្តើមរួចហើយ។ នៅពេលដែលសាងសង់រួចរាល់ទំនប់នេះមានកម្ពស់៧០ម៉ែត្រ និងទទឹង៨ម៉ែត្រ បង្កើតបានជាអាងទឹកទំហំ៣៥៦០ ហិកតា ដោយមានសមត្ថភាពផលិតបាន៤០០MW។ ប្រជាជនច្រើនជាង៥០០០នាក់ ដែលភាគច្រើនជាក្រុមជនជាតិដើមភាគតិច នឹងត្រូវបណ្តេញចេញពីភូមិមាន ប្រសិនបើ ទំនប់នេះនៅតែដំណើរការ។

ⁱ Henderson, Simon, ‘Hun Sen Attends Dinner, Presentation in China’ *The Cambodia Daily*, 22 May 2014, available at: <http://www.cambodiadaily.com/news/hun-sen-attends-dinner-presentation-in-china-59355/>.
ⁱⁱ Kuch Naren, ‘Villagers Ask Chinese Embassy to Intervene Against Dam Investors,’ *The Cambodia Daily*, 12 December 2013, available at: <http://www.cambodiadaily.com/archives/villagers-ask-chinese-embassy-to-intervene-against-dam-investors-49144/>.
ⁱⁱⁱ *Guidelines for Environmental Protection in Foreign Investment and Cooperation*, issued by Ministry of Commerce of the People’s Republic of China and Ministry of Environmental Protection of the People’s Republic of China, Shang He Han [2013] No. 74, Date of Issuance: February 18, 2013.

International Rivers works to stop destructive dams, improve decision-making processes in the water and energy sectors, and promote water and energy solutions for a just and sustainable world. Since 1994 International Rivers has been working to protect the Mekong River Basin. As an active member of the Save the Mekong Coalition, International Rivers works with partners in the region to advocate against destructive dams on the Mekong River and promote more sensible options for meeting the region's energy and development needs. More information on International Rivers is available at: <http://www.internationalrivers.org>.

EarthRights International (ERI) is a nongovernmental, nonprofit organization that combines the power of law and the power of people in defense of human rights and the environment, which we define as "earth rights." We specialize in fact-finding, legal actions against perpetrators of earth rights abuses, training grassroots and community leaders, and advocacy campaigns, and have offices in Southeast Asia, the United States and Peru. More information on ERI is available at <http://www.earthrights.org>.

3S Rivers Protection Network (3SPN) is a local coordinating body in the form of a civil society organization representing thousands of indigenous people living along the Sesan, Srepok and Sekong Rivers in Cambodia. We work in close collaboration with many partners locally, nationally and internationally in order to restore the socio-economic and environmental situation and the rights of indigenous people along the 3S rivers that have been negatively affected by hydropower dam development. 3SPN was officially registered in 2005 with Cambodia's Ministry of Interior. More information on 3SPN is available at: <http://www.3spn.org/>.

NGO Forum on Cambodia works to improve life for poor and vulnerable people in Cambodia. It is a membership organisation that builds NGO cooperation and capacity, supporting NGO networks and other civil society organizations to engage in policy dialogue, debate and advocacy. The goal of NGO Forum is that the rights of the poor and vulnerable are recognized and supported by the policies and practices of Cambodia's government and development partners, and the wider community. More information on NGO Forum is available at: <http://www.ngoforum.org.kh>.